

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- Voorontwerp van decreet tot overdracht van de Gemeenschapsinstellingen en het Vlaams detentiecentrum naar het Agentschap Justitie en Handhaving en tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Het Vlaams regeerakkoord 2024-2029 bepaalt dat de gemeenschapsinstellingen en het Vlaams detentiecentrum, met inbegrip van het personeel en budget, integraal worden overgeheveld naar de Vlaamse Justitie. We blijven inzetten op een duurzame en kwaliteitsvolle aanpak van jeugddelinquentie waar veiligheid, herstel, een gezins- en contextgerichte benadering en geïntegreerd werken centraal staan. Het jeugddelinquentiedecreet blijft een gedeelde bevoegdheid van de ministers van Justitie en Welzijn zodat blijvend intensief kan worden samengewerkt met de relevante actoren uit het welzijnsveld.

Met dit ontwerp wordt juridisch uitwerking gegeven aan de overdracht van de verschillende afdelingen van de gemeenschapsinstellingen, met inbegrip van het Vlaams detentiecentrum, naar het Agentschap Justitie en Handhaving. Daarnaast wordt er ook een leemte opgevuld inzake de informatieverlening aan slachtoffers van minderjarige delinquenten.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT

Beleidsveld: Opgroeien en Justitie en Handhaving
Inhoudelijk structuurelement: Jeugddelinquentierecht

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Wetgevingsadvies

Het bijgaande voorontwerp van decreet werd aangepast aan het taal- en wetgevingsadvies nr. 2025/141 van 28 april 2025.

JoKER-advies

Het bijgaande voorontwerp van decreet werd aangepast aan het Joker-advies van 8 mei 2025.

Inspectie van Financiën

De Inspectie van Financiën verleende een gunstig advies BV/2025001512 op 14 april 2025.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Inhoud

Het Vlaams regeerakkoord 2024-2029 bepaalt dat de gemeenschapsinstellingen en het Vlaams detentiecentrum, met inbegrip van het personeel en budget, integraal worden overgeheveld naar de Vlaamse Justitie.

Dit ontwerp voorziet in de noodzakelijke aanpassingen aan het decreet jeugddelinquentierecht in functie van de overheveling van enerzijds de verschillende afdelingen van de gemeenschapsinstellingen met inbegrip van het Vlaams detentiecentrum, en anderzijds de subsidiëring van de diensten voor Herstelgerichte en Constructieve Afhandeling (verder: HCA-diensten), van het agentschap Opgroeien naar het Agentschap Justitie en Handhaving.

We voorzien in een duurzaam juridisch kader voor de verwerking van persoonsgegevens door het Agentschap Justitie en Handhaving en de HCA-diensten en waarborgen de bestaande noodzakelijke gegevensdeling tussen de gemeenschapsinstellingen en bredere actoren betrokken in het traject inzake jeugddelinquentie.

Bovendien wordt met dit ontwerp de volle eigendom van de gebouwen van de gemeenschapsinstellingen en het Vlaams detentiecentrum en zijn aanhorigheden overgedragen van het agentschap Opgroeien regie aan de Vlaamse Gemeenschap en wordt voorzien in een rechtsopvolging onder algemene titel waardoor het geheel van de taken, vermogen, rechten en verplichtingen uit overeenkomsten en samenwerkingsprotocollen overgaan naar de Vlaamse Gemeenschap als rechtsopvolger.

Tenslotte vult het ontwerp een bestaande leemte op in artikel 16 van het jeugddelinquentiedecreet wat betreft de informatieverlening aan slachtoffers van minderjarige delinquenten.

Impactanalyse

1. Maatschappelijke impact

Kind- en jongereneffectenrapport (JoKER)

CONTEXT

Het Vlaams regeerakkoord 2024-2029 bepaalt dat de gemeenschapsinstellingen en het Vlaams detentiecentrum, met inbegrip van het personeel en budget, integraal worden overgeheveld naar de Vlaamse Justitie.

Voorliggend ontwerp geeft hier uitwerking aan en voorziet in:

- De juridische overdracht van de taken en activiteiten, rechten en verplichtingen, die betrekking hebben op de organisatie en werking van de gemeenschapsinstellingen met inbegrip van de Vlaams detentiecentrum, van het agentschap Opgroeien naar de Vlaamse Gemeenschap;
- De overdracht van de volle eigendom van de gebouwen van de gemeenschapsinstellingen en het Vlaams detentiecentrum en zijn aanhorigheden van het Agentschap Opgroeien regie aan de Vlaamse Gemeenschap en een rechtsopvolging onder algemene titel waardoor het geheel van de taken, vermogen, rechten en verplichtingen uit overeenkomsten en samenwerkingsprotocollen overgaan naar de Vlaamse Gemeenschap als rechtsopvolger;
- Een duurzaam juridisch kader voor de verwerking van persoonsgegevens door het Agentschap Justitie en Handhaving en de HCA-diensten in het kader van de opdrachten van de gemeenschapsinstellingen en het jeugddelinquentiedecreet en waarborgt de bestaande noodzakelijke gegevensdeling tussen de gemeenschapsinstellingen en bredere actoren betrokken in het traject inzake jeugddelinquentie.

Daarnaast vult het ontwerp een bestaande leemte op in artikel 16 van het jeugddelinquentiedecreet wat betreft de informatieverlening aan slachtoffers van minderjarige delinquenten.

IMPACTANALYSE

Voorliggend ontwerp brengt geen inhoudelijke wijzigingen aan in de opdrachten of de werking van de gemeenschapsinstellingen en het Vlaams detentiecentrum.

De bestaande rechten voor de jongeren die verblijven in de gemeenschapsinstellingen, alsook deze voor de uithandengegeven jongeren, blijven gegarandeerd.

Zo blijven de grondbeginselen van artikel 3 en volgende van het decreet jeugddelinquentierecht gelden voor minderjarige verdachten en delictplegers die aan de gemeenschapsinstellingen en het Vlaams detentiecentrum worden toevertrouwd.

Ook de toepasselijke rechtswaarborgen die zijn opgenomen in het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en binnen het kader van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht alsook de bijkomende waarborgen die zijn ingebouwd in het decreet jeugddelinquentierecht blijven van toepassing. De minderjarige verdachten en de minderjarige delictplegers die aan de gemeenschapsinstellingen en het Vlaams detentiecentrum worden toevertrouwd genieten bovendien van alle specifieke rechten die hen als dusdanig door de Grondwet en internationale verdragsteksten worden toegekend, inzonderheid de rechten die in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind zijn omschreven.

Voor uithandengegeven jongeren blijven de rechtswaarborgen van de basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van gedetineerden, en de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten van toepassing;

De wijzigingen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens raken aan het recht op privéleven. De vraag stelt zich of de impact op het recht op privacy van de minderjarige niet te zwaar is.

Er dient verduidelijkt te worden dat er geen nieuw beleid geschreven wordt en dat de impact te verantwoorden valt. Zo was er geen passende juridische basis en juridisch kader aanwezig voor de verwerking van een aantal gevoelige persoonsgegevens, waaronder het rijksregisternummer. Gelet op de aard en het persoonlijk karakter van een forensisch traject op maat van elke jongere en de noodzaak een gecontinueerd traject te verzekeren, is het evenwel essentieel om de betrokkenen uniek te kunnen identificeren.

Binnen het kader wordt een ruime opsomming van categorieën van persoonsgegevens opgenomen. Een te beperkte opsomming van categorieën van persoonsgegevens zou immers afbreuk doen aan de kwaliteit van de opdrachten van de gemeenschapsinstellingen en de HCA-diensten gezien bepaalde in een specifieke context vereiste informatie dan niet rechtsgeldig verwerkt zou kunnen worden, met mogelijks nefaste gevolgen voor het traject van de jongere tot gevolg.

Afhankelijk van de aard en ernst van de problematiek kan het noodzakelijk zijn om persoonsgegevens te verwerken van relevante personen uit de leefomgeving van de minderjarige, zoals bijvoorbeeld vrienden of klasgenoten. De impact op het recht op privacy kan gerechtvaardigd aangezien deze verwerking van persoonsgegevens bijdraagt aan een beter inzicht in de context waarin de minderjarige functioneert, en aldus het opstellen van een doeltreffende interventiestrategie ondersteunt. Daarbij wordt steeds gehandeld in overeenstemming met de beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit en doelbinding, zoals vastgelegd in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Er dient erkend te worden dat in dit kader onder andere bijzondere categorieën van persoonsgegevens en andere mogelijk gevoelige gegevens zullen worden verwerkt. Hoewel dit een potentieel negatieve impact op de jongeren kan hebben is het essentieel voor de opdracht van de gemeenschapsinstellingen om dergelijke gevoelige gegevens te kunnen verwerken. Om een correcte implementatie van het nieuwe kader rond de verwerking van persoonsgegevens te verzekeren en de mogelijk negatieve effecten van de verwerking van persoonsgegevens te ondervangen, wordt in dit kader ook een GEB opgesteld. Deze GEB zal bijgewerkt worden indien de omstandigheden dit vereisen. Mede door het opstellen van een GEB wordt een juist evenwicht gevonden tussen enerzijds de noodzaak gevoelige gegevens te verwerken in het kader van de opdracht van de gemeenschapsinstellingen en anderzijds de noodzaak om de fundamentele rechten van de jongeren te waarborgen.

De wijziging van artikel 16 van het jeugddelinquentiedecreet vult een leemte op inzake de informatieverstrekking aan slachtoffers. Er wordt op heden niet bepaald wie de dienst, die instaat voor het informeren van het slachtoffer, de beslissing van de jeugdrechter of de jeugdrechtbank bezorgt. Het ontbreken van een wettelijke basis hiervoor leidde in de praktijk tot onduidelijkheid bij de parketten en griffies, waardoor de informatie soms niet wordt bezorgd aan de desbetreffende dienst, wat betekent dat ook het slachtoffer soms niet op de hoogte wordt gebracht van de opgelegde maatregel of sanctie (of de herziening daarvan). Met artikel 5 van het ontwerpdecreet wordt tegemoet gekomen deze leemte en

wordt uitdrukkelijk bepaald dat de griffie een kopie van de beslissing (tot herziening) dient te bezorgen aan de door de Vlaamse Regering bepaalde dienst.

Deze wijziging dient het belang van slachtoffers, die ook minderjarig kunnen zijn, en heeft aldus een positieve impact op kinderrechten.

OPVOLGING

De overdracht van de gemeenschapsinstellingen en het Vlaams detentiecentrum van het Agentschap Opgroeien regie naar het Agentschap Justitie en Handhaving zal het voorwerp van evaluatie uitmaken. Bovendien blijft het jeugddelinquentiedecreet een gedeelde bevoegdheid van de ministers van Justitie en Welzijn. Opvolging wordt dan ook gegarandeerd via een samenwerkingsprotocol tussen de bevoegde ministers van Welzijn en Justitie. Via de vertegenwoordiging van de clientorganisaties voor jongeren als vast lid van de Opvolggroep jeugddelinquentierecht zal ook de inbreng van jongeren meegenomen worden.

2. Impact op grondrechten

De gegevensverwerking die voorzien wordt, kan een impact hebben op artikel 22 Gw. dat stipuleert dat “ieder recht heeft op eerbiediging van zijn privéleven en zijn gezinsleven, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden door de wet bepaald”. De verwerking van de persoonsgegevens wordt voorzien bij decreet, streeft een legitieme doelstelling na en beantwoordt in ieder geval aan de principes van de algemene verordening gegevensbescherming en Belgische wetgeving die van toepassing is bij de verwerking van persoonsgegevens. Op die manier wordt elke disproportionele impact op artikel 22 Gw. uitgesloten. In het bijzonder kan hier verwezen naar de eerder vernoemde GEB. Deze GEB zal bijdragen aan het regelmatig herevalueren van de verwerking van persoonsgegevens door de gemeenschapsinstellingen indien de omstandigheden dit zouden vereisen. Bovendien zal advies aan de Vlaamse Toezichtcommissie gevraagd worden.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELN

Voor de artikelsgewijze bespreking verwijzen we naar de memorie van toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van decreet heeft geen budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

Het betreft bepalingen voor een rechtsopvolging onder algemene titel en de overdracht van gebouwen van de gemeenschapsinstellingen en het Vlaams detentiecentrum en zijn aanhorigheden van het agentschap Opgroeien regie naar de Vlaamse Gemeenschap.

Daarnaast wordt voorzien in een juridisch kader voor de verwerking van persoonsgegevens door het Agentschap Justitie en Handhaving.

De overheveling van personeel zal geregeld worden via een apart besluit.

De overheveling van budgetten wordt geregeld in het kader van de begrotingsopmaak 2026.

Inspectie van Financiën

De Inspectie van Financiën verleende een gunstig advies BV/2025001512 op 14 april 2025.

Met toepassing van artikel 31 §2 2° van het BVR VCO is voor dit dossier het gemotiveerd akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, niet vereist.

B. ESR-TOETS

/

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van decreet heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse Overheid. Bij de overdracht van de gemeenschapsinstellingen zal er wel personeel worden overgedragen, maar dit zal via een afzonderlijk besluit geregeld worden, dat ook afzonderlijk aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Voorliggend voorontwerp van decreet heeft geen weerslag op het personeel, de werkingsuitgaven, investeringen, schuld en ontvangsten van de lokale besturen.

VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot overdracht van de Gemeenschapsinstellingen en het Vlaams detentiecentrum naar het Agentschap Justitie en Handhaving en tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht;
- 2° de Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs, Justitie en Werk en de Vlaamse minister bevoegd voor Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen, te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens;
- 3° de Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs, Justitie en Werk en de Vlaamse minister bevoegd voor Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen te machtigen te beoordelen of voornoemd advies aanleiding kan geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst;
- 4° de Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs, Justitie en Werk en de Vlaamse minister bevoegd voor Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen te gelasten over

voornoemd voorontwerp van besluit het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State als wordt geoordeeld dat voornoemde adviezen geen aanleiding geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen

Caroline GENNEZ